

Com et definiries com a persona i com a professional?

Com a persona, penso que sóc tranquil i que tinc facilitat per automotivar-me i trobar reptes, que sóc més observador que agent, i que tendixo cap al món interior més que a les relacions socials. Com a professional, sóc un entusiasta de l'educació, tinc la sensació d'haver estat molt afortunat d'haver pogut treballar tants anys en allò que més m'agrada fer: educar persones i treballar amb professionals que eduquen persones.

T'agraden els reptes..., fer classe als que no volen... I als que volen? Com es pot compaginar o fer compatible?

Fer classes en ensenyament obligatori és fer classes per a tots: els que poden i els que no poden, i els que volen i els que no volen. És a dir, pot consistir a donar menjar a qui té gana, però també a "donar gana" a qui no en té. Avui, qui vol informació pot trobar-la sense dificultat, però el repte és aconseguir que aquells que no tenen cap interès per aprendre vulguin fer-ho. Per tant, penso que la missió d'un educador és encomanar ganes a qui no en té i desenvolupar totes les potencialitats cognitives, socials i emocionals en tots els alumnes, independentment de les seves aptituds i actituds.

Ets molt pràctic, oi? En les teves obres comparteixes i ofereixes tècniques i estratègies molt concretes..., però no vols fer només això, sinó també transmetre una forma d'entendre la vida, unes actituds.

Penso que en educació cal proposar solucions pràctiques, però amb una fonamentació teòrica, és a dir, dient què fer, per què, i sobretot com fer-ho de forma senzilla i operativa. O almenys intentar-ho. Però no s'han de confondre estratègies (que sí) amb receptes (que no). La diferència és que les receptes són solucions inconnexes, pegats incoherents. Les estratègies són solucions concretes al

servei d'un projecte global del que ha de ser l'educació. Des d'aquest punt de vista, intento posar-me en el paper del professorat que és especialista en disciplines de vegades molt allunyades de la psicopedagogia i, per tant, intento apropar la psicopedagogia al professorat, més que intentar apropar el professorat a la psicopedagogia. I per això les estratègies han de ser pràctiques i senzilles, de fàcil aplicació, com a mi m'agrada que siguin quan

necessito recursos tecnològics o eines informàtiques. El professorat ha de disposar d'una psicopedagogia d'usuari que funcioni.

Quina és la teva visió de l'educació?

Per mi, l'educació formal és una influència transformadora cap a una direcció específica socialment predeterminada. Però l'educació formal és cada vegada menys potent comparada amb altres fonts d'influència com els amics o les xarxes socials telemàtiques. Per mantenir la seva capacitat d'influir, cal que el treball a l'escola per part del professorat sigui en equip, i no una successió inconnexa d'esforços, i que vagi en una direcció confluent amb la família.

Quin ha de ser el rol del docent?, quines competències ha de tenir?

Crec que el rol del docent ha de ser el d'entrenador de competències cognitivoacadèmiques, socials, emocionals, creatives, artístiques... Entrenar tot el que es pugui, que no és només allò que pertany a la nostra especialitat acadèmica, sinó també el respecte, l'empatia, la responsabilitat, la força de voluntat... Totes les competències necessàries per viure en societat poden ser entrenades, i és absurd limitar el camp d'actuació dels docents a disciplines acadèmiques només pel fet que siguin especialistes en això. Per què circular per un carreró estret quan pots fer-ho per una autopista ampla?

Quines són les qualitats del mestre que agrada als alumnes?

Les competències que els alumnes prefereixen que tingui un professor són fonamentalment socioemocionals. Després de

preguntar-ho moltes vegades en cursos de formació, he vist que la preferida és la proximitat i disponibilitat emocional; en segon lloc, saber escoltar i preocupar-se per la persona més que per l'alumne com a tal; una altra, fer sentir important l'alumne... Més del 90% de les qualitats preferides són socioemocionals, i només menys del 10% són cognitivoacadèmiques (explicar molt bé, saber molt, etc.), però seguim donant més importància als aspectes cognitius i acadèmics...

Falta preparar el professorat per gestionar situacions de desmotivació i faltes de respecte, que depenen més de carències socioemocionals que de carències acadèmiques

L'entrenament emocional és fonamental; però per què costa tant anivellar l'emoció amb la vessant cognitiva? Al cap i a la fi, busquem alumnat responsable i respectuós.

Responsable, respectuós, amb iniciativa, capaç de superar obstacles i de

persistir... Però, tot i això, especialment a secundària, la formació del professorat està molt centrada en els aspectes cognitius: si dones un tros de fusta a un fuster, et farà una cadira, mentre que si el dones a un escultor, et farà una escultura; de la mateixa manera, si fas l'encàrrec d'educar a especialistes acadèmics, posaran l'èmfasi en els aspectes acadèmics, mentre que si vols una educació integral i completa has de formar els professionals en els aspectes en què no són especialistes. Crec que falta formació en gestió d'aula, falta preparar el professorat per gestionar situacions de desmotivació i faltes de respecte, que depenen més de carències socioemocionals que de carències acadèmiques.

El professor ha de ser una persona emocionalment competent. Com podem demanar a l'alumnat que gestioni les emocions si el mestre no ho fa?

Difícilment. S'ha d'entendre que a l'aula no n'hi ha uns que aprenen i uns altres que ensenyen. Tothom aprèn i ensenya, cada dia, cada hora. Per tant, cada classe és una oportunitat per millorar la forma de fer classe, en un sentit ampli de "fer classe". Puc anar aprenent com motivar, com mantenir el respecte, com elevar autoestimes, com corregir i aprofitar formativament errors, com... Totes aquestes eines han de formar part de les competències docents, i s'han d'incorporar en la formació del professorat, que té coneixements teòrics de sobra pel que fa a la seva matèria, però no va tan bé en competències de gestió d'aula.

Per tant, la transformació de l'educació passa per la transformació dels educadors?

Encara que les polítiques educatives i les lleis creen marcs d'actuació que afavoreixen o perjudiquen l'educació, qualsevol innovació ha de tenir en compte el professorat, que és qui ha de portar les reformes endavant. Potenciar el treball en equip del professorat és la clau, però no d'una forma teòrica (tothom diu que s'ha de treballar en equip i per què), sinó centrant-se en com fer-ho possible i rendible. En última instància, tenim cartes que podem jugar (bones o dolentes, però en tenim), i les hem d'aprofitar per convertir-nos en organitzacions eficients.

És l'obligatorietat de l'educació el que genera conflicte i resistència dels alumnes?

L'obligatorietat n'és una de les causes, no l'única. Qualsevol activitat obligada genera conflictes i resistències, i per tant hem de saber com manejar aquestes resistències. Podríem parlar d'una educació en vocals. La **O** ho complica tot, però tenim quatre vocals més per desdibuixar aquesta **O**. **A** d'atenció: saber com captar i mantenir l'atenció, i distribuir-la adequadament entre els alumnes, prestant-ne més a qui més en necessita i no a qui més en reclama. **E** d'empatia, és a dir, connexió emocional entre professor i alumne. **I** d'interès, una classe que encaixi amb els in-

teressos de l'alumne. **U** d'utilitat: si no hi ha utilitat, es té la sensació d'estar condemnat a treballs forçats, i la **O** es torna enorme i insuportable, complicant-ho tot; utilitat vol dir sentir que el que estàs fent et serveix per al futur llunyà (aconseguir un títol, un treball desitjat...), mitjà (gaudir de les classes, aprovar un curs o una matèria...) o immediat (gaudir d'una activitat o tasca i sentir-te capaç de fer-la amb èxit).

Amb qui té més a veure l'expressió "m'està provocant"?, amb l'alumne o amb el mestre?

Una reacció provocadora pot ser una resposta injusta a un professor respectable, respectuós i empàtic, o bé una resposta lògica i assertiva a un professor negligent, exclouent o abusiu.

Em sembla fonamental entendre que la provocació és més una qüestió tàctica que personal. Cada alumne provoca el professor que sap que reaccionarà d'una manera determinada; si la provocació no obté l'efecte que es pretén, perdrà la seva funcionalitat i s'extingirà. De totes maneres, és fonamental aprendre a no entrar en el joc de les provocacions dels alumnes disruptius i entendre que la calma i l'assertivitat són la millor medicina perquè aquestes conductes esdevinguin disfuncionals i desapareguin.

Es viuen els conflictes com a ofenses personals? O aquesta visió de l'escola tradicional ja ha passat a la història?

Encara es viuen per part d'algunes persones els conflictes com a afronts personals. Això passa quan no se saben diferenciar els aspectes professionals conjunturals (que depenen de la situació) dels personals. La majoria de problemes s'han d'entendre com a reptes professionals, s'han d'intentar resoldre problemes, però sense etiquetar alumnes com a males persones. Crec que la reacció depèn més de la personalitat del professor i del seu enfocament professional que no pas de l'època en què es visqui.

Funcionen i són necessàries les sancions? Hi ha alternatives?

Les sancions són conseqüències, i les conseqüències són necessàries i formatives. Si volem ajudar a construir persones responsables, hem de tenir en compte que la responsabilitat és la capacitat de preveure i assumir conseqüències. Fer el contrari és contraeducar, és a dir, educar en la impunitat.

Les sancions s'han d'aplicar com a últim recurs i sense perdre de vista que l'única finalitat de la seva aplicació és canviar actituds i tendències reactives inadequades

Però, dit això, les sancions, perquè compleixin amb aquesta finalitat educativa, s'han d'aplicar com a últim recurs, quan ja s'ha intentat tot, i amb sentit formatiu, sense perdre de vista que l'única finalitat de la seva aplicació és canviar actituds i tendències reactives inadequades; una vegada aconseguida aquesta finalitat, les

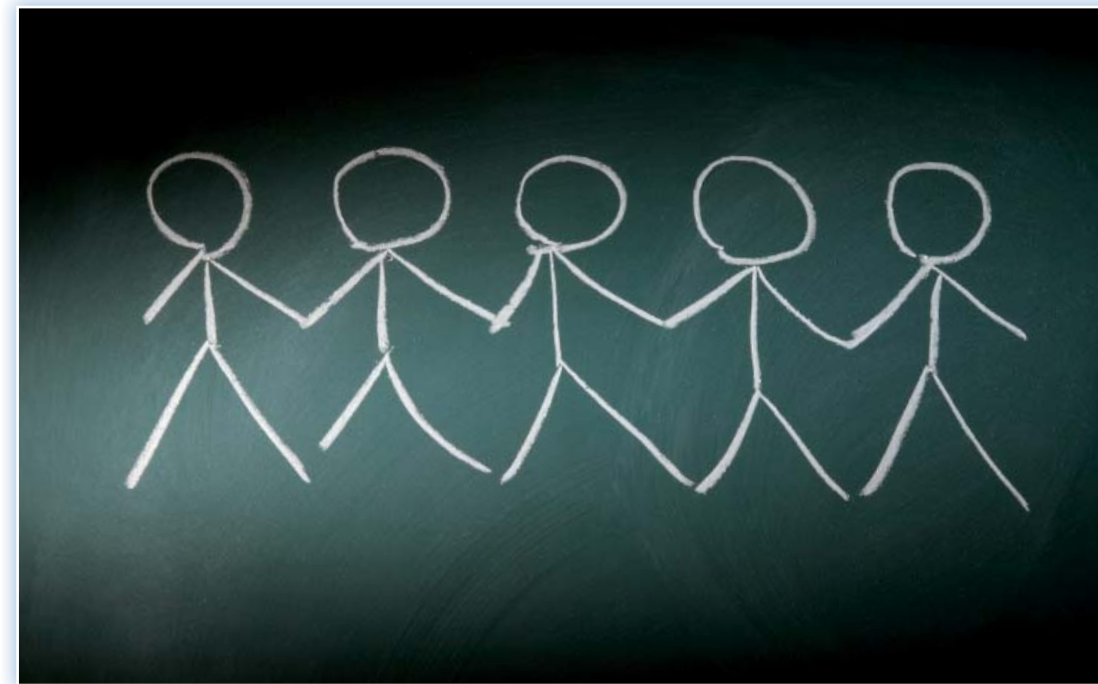
sancions s'han de suspendre i ser substituïdes per compromisos de canvi per al futur.

Què és l'ESE? Cunyes socioemocionals?

ESE és l'acrònim d'Educació Socioemocional. Per mi és la gran oblidada en el món educatiu, especialment a secundària. A infantil és la gran protagonista, i a poc a poc va perdent pes en el currículum, malauradament. Educar socioemocionalment és entendre que a cada classe hi ha moltes oportunitats d'aplicar senzilles cunyes o intervencions que facin d'antídote contra les mancances que els conflictes ens assenyalen. ESE és aplicar una cunya de respecte on ha aparegut una conducta irrespectuosa, una cunya d'adopció de perspectives on ha aparegut una falta d'empatia, una cunya d'automotivació on s'ha detectat una actitud passiva, i així amb totes les competències socioemocionals susceptibles de ser entrenades a l'aula, que són moltes.

Ha trobat l'antídote!

L'antídote no és tant una cunya aïllada com una actitud proactiva de convertir els conflictes i

les mancances en oportunitats d'aprendre i d'ensenyar, entrenant un estil d'interacció de millora contínua, rectificat pocs febles, i potenciant punts forts. Els conflictes interpersonals, intrapersonals (dels que es parla poc i són fonamentals) i apersonals (rebuig de l'estudi) són senyals que ens indiquen on hem d'actuar i com, però sense improvisar ni fer servir l'assaig-error; millor fer-ho amb una preparació preventiva que ens permeti combinar espontaneïtat amb rigor.

Els conflictes són font d'aprenentatge.

Els conflictes són font d'aprenentatge quan s'afronten amb aquesta perspectiva. Però cal una mentalització prèvia, perquè si ens agafen desprevinguts és molt probable que reaccionem de forma precipitada, improvisada i colèrica. L'estil calmat es pot entrenar, i la preparació anticipada de reaccions tòniques davant de situacions complicades previsible (que són la majoria) és un potent antídote contra l'ansietat i la toxicitat emocional.

Quines estratègies pal·liatives contemples davant l'ansietat de molts professionals de l'educació?

Instal·lar-se en la proactivitat pensant que al costat d'una queixa desmotivadora sempre hi ha una acció il·lusonant que ens apropa a la solució. En segon lloc, protegir-se emocionalment adoptant una actitud profilàctica que entén que, quan fem el que podem, no ens hem de culpar de res. I corregir errors, però sense entendre'ls com a culpabilitzacions.

Com s'encomanen les ganes d'aprendre?

Crec que un dels reptes en el món de l'educació obligatòria és aconseguir que, a més que els alumnes s'ho passin bé fent el que volen, sobretot s'ho passin bé fent el que nosaltres volem: es tracta de fer que l'aprenentatge sigui útil i atraient. Cal entrenar l'interès per fer el que els agrada i la voluntat per fer el que no els agrada. Si només entrenes els alumnes

S'ha de combinar l'interès amb una pràctica de l'esforç, plantejant-los reptes que siguin assumibles amb una despesa de recursos raonable i proporcionada

amb una classe amena i interessant i amb activitats lúdiques deslligades de l'esforç, acaben infantilitzant-se. S'ha de combinar l'interès amb una pràctica de l'esforç, plantejant-los reptes que siguin assumibles amb una despesa de recursos raonable i proporcionada.

Respecte a la relació conducta-aprenentatge, on comença i on acaba la voluntat? És a dir, fins a quin punt els alumnes no volen o no poden aprendre?

Voler i poder són complementaris, però estan relacionats. Si un alumne percep que pot, és fàcil que acabi volent, i si la percepció és la contrària, probablement desistirà més fàcilment. S'ha de procurar sumar els dos efectes per tal d'activar els alumnes que no volen i d'ajudar els que no poden.

De quines disciplines t'alimentes per fer la teva tasca?

De totes. La psicopedagogia és el punt central, però hi ha moltes disciplines que ens poden aportar estratègies ben profitoses si no tenim escrúpols i no ens tanquem en postures puristes de pedagogies estretes. L'economia, el màrqueting, l'esport, la ciència, la neurologia... Per mi, és fonamental tenir una idea global del que vols, adoptar-la com a brúixola, i anar recollint eines, es trobin on es trobin, per apropar-te cap a aquesta idea global.

Respirar i comptar fins a 10... serveix davant situacions adverses dins l'aula?

A l'aula es transmeten i contagien molt més que informacions i conceptes. Emocions i estils d'interacció van calant implícitament

moment a moment en una construcció irreversible i irremediable. Per tant, adoptar un estil comunicatiu lent i calmat encomana el mateix en els alumnes, i a l'inrevés: si estem accelerats i crispats, és això el que fomentem. Per tant, és una bona inversió intentar alentir l'estil d'interacció i transmetre calma, doncs el docent quasi sempre (no sempre) encomana la mateixa actitud que mostra.

El que t'apassiona de la teva tasca és...

A mi i a molta gent que treballa en educació ens apassiona la professió en si. És una professió que et dona molts moments de goig, dins i fora de les hores de treball. És addictiva, i quan t'ho passes bé amb ella, mai no en tens prou. Solc acabar les xerrades i cursos que faig repetint la idea que aquesta professió es va inventar per gaudir i per fer gaudir, i no per patir i fer patir. I així ho crec sincerament. Aquest és el repte.

Un alumne...

Un alumne que entén que l'autèntica intel·ligència és el que fas amb la teva intel·ligència: com la modeles amb voluntat, persistència, resiliència i capacitat de corregir errors. Un alumne que entén que, independentment del que és i del que té de sèrie, pot anar millorant i creixent. I per aconseguir aquesta eina pot comptar amb la nostra ajuda.

Les famílies...

Em semblen fonamentals. Són un element de cooperació del qual no podem prescindir. Però abans de res hem de conèixer el tipus de família que tenim davant en cada cas, la seva estructura familiar i l'actitud i influència que hi té cadascun dels seus membres. L'objectiu és col·laborar amb totes les famílies possibles, però especialment amb aquelles que tenen influència sobre els fills (és a dir, a les

quals els fills els fan cas) i amb aquelles que s'impliquen (és a dir, les que tenen una actitud de col·laboració amb el centre educatiu). Sumar per poder influir més i millor.

A partir d'aquest coneixement familiar, s'han de tenir previstes estratègies per implicar les famílies que no s'impliquen, per recolzar les famílies que no poden amb els seus fills, i per assessorar les famílies que no saben com ajudar-los. Tot des de l'actitud proactiva d'entendre que cada

contacte amb una família és una oportunitat per corregir mancances en l'estil de criança (mancances en forma d'impotències, negligències o desco-neixement).

Un dia feliç com a educador:

Una mirada amable d'un alumne, un somriure d'un company, una petita estratègia que ha donat resultat, la sensació que la il·lusió roman intacta. I amb tot això a la motxilla, tornar a casa, potser per continuar llegint, cercant, creixent, desconectant, descansant, gaudint. Una mica de tot.

Un desig...

Que les administracions educatives passin de donar instruccions de dalt a baix a demanar-les de baix a dalt. Hi ha experiències educatives meravelloses que tenen èxit en condicions molt difícils, però que són poc reconegudes i acaben per perdre's per falta de suport i difusió. Les bones solucions han de ser promocionades i difoses perquè vagin escampant-se i sistematitzant-se. Un planter d'idees aplicades i aplicables.

Ha estat un plaer. Moltes gràcies per dedicar-nos el teu temps i compartir la teva experiència i les teves opinions.

Equip de Redacció de PrisMa
www.educat.cat
educat@prisma.cat